

Feladatok és kérdőívek szerkesztése, használata a könyvtári munkában

Szakmai továbbképzés könyvtárosok részére

2010. december 9.

Vígh Tibor
SZTE BTK Neveléstudományi Intézet

Feladatok és kérdőívek jellemzői

Feladatok	Kérdőívek
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ismeret- és képesség-jellegű tudás felmérése ▶ A választ gyakran minősítik ▶ Egyéni- és csoportszintű 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Vélemények, igények, elégedettség felmérése ▶ A választ nem minősítik ▶ Csoportszintű

Áttekintés

1. A feladatok szerkesztése és használata

- ▶ A feladatok alkalmazásának céljai
- ▶ A feladatok készítésének folyamata
- ▶ Feladattipológia, feladattípusok

2. A kérdőívek szerkesztése és használata

- ▶ A kérdőívek alkalmazásának céljai
- ▶ A kérdőívek készítésének folyamata
- ▶ Kérdés- és skálatípusok

1. A feladatok szerkesztése és használata

A feladatok alkalmazásának céljai

- ▶ Fejlesztő feladatok készítése
 - ▶ Olvasási stratégiák fejlesztése
 - ▶ Az olvasáshoz való viszonyulás fejlesztése
 - ▶ A szociális készségek fejlesztése
- ▶ Verseny- és kvíz feladatok készítése

A feladatok készítésének és használatának folyamata

Szövegtípusok

- ▶ **Elbeszélő típusú szövegek:**
 - ▶ Mesék, anekdoták, novellák, regények
 - ▶ Történeteket beszélnek el az események sorrendjében
 - ▶ Szórakoztatóak, érzelmek kiváltására alkalmasak
- ▶ **Magyarázó típusú szövegek:**
 - ▶ Tankönyvi szövegek, tudományos vagy ismeretterjesztő cikkek, tanulmányok, kommentárok
 - ▶ Tényekre, véleményekre épülő információt adnak át
- ▶ **Dokumentum-típusú szövegek:**
 - ▶ Táblázatok, ábrák, térképek, leírások, utasítások
 - ▶ Információk strukturált bemutatására szolgálnak

Gondolkodási műveletek

- ▶ **Információ visszakeresése (1., 2. feladat)**
 - ▶ tények, szavak, kifejezések, szinonimák visszakeresése;
 - ▶ a cselekmény egyes körülményeinek (szereplők, helyszínek, számadatok, idő) azonosítása.
 - ▶ Fejlesztőfeladatként a szelektív olvasást erősíti.

Gondolkodási műveletek

- ▶ **Kapcsolatok, összefüggések felismerése**
 - ▶ Logikai és tartalmi kapcsolatok, összefüggések (ok-okozati viszonyok) felismerése, megértése.
 - ▶ Következtetések egyik eseményről a másikra.
 - ▶ A szereplők közötti kapcsolatok jellemzése.
 - ▶ A szövegrészletben előforduló történés okaira vonatkozó következtetések levonása a szöveg egésze alapján.

Példa kapcsolatok, összefüggések felismerésére

Miért kell tekintettel lenni a szomszédokra a háziállat kiválasztásakor is?

A válaszból kiderül, hogy a tanuló felismerte az összefüggést a háziállat kiválasztása és a szomszédokkal való jó kapcsolat (és annak fontossága a mi szempontunkból) között.

- Mert, ha zavarja az állatunk a szomszédot, akkor elromolhat vele a kapcsolatunk, és az nekünk is kellemetlenné válik.
- Ha nem vagyunk tekintettel, sok gond származhat belőle, például veszekedés.
- Mert a szomszéd esetleg nem bírja elviselni az állatokat, és így konfliktusok alakulhatnak ki.

Helytelen vagy hiányos válasz.

- Mert, ha az állat átmegegy a szomszédokhoz, az nagyon hangos.
- Azért, hogy ne tegyen kárt semmiben.

Szövegértési műveletek

- ▶ **Értelmezés**
 - ▶ A szöveg központi témájának, állításának, tételmondatának azonosítása.
 - ▶ A cselekményment alternatívájának megfogalmazása.
 - ▶ A mögöttes szándék, a rejtett tartalom feltárása.
 - ▶ Egy szövegegység értelmezése, véleményalkotás.
 - ▶ A szöveg összevetése más szövegekkel, saját nézetekkel, tapasztalatokkal.

Javítókulcs: 3. feladat / 1) kérdés

A diák válasza tartalmazza választását és véleményét, amelyet a szövegből vett példával támaszt alá.

- Igen, mert egy családi házban minden elfér.
- Túl sok mindent kellene figyelembe venni hozzá. (A válasz implicit módon tartalmazza a tanuló véleményét.)
- Vennék, mert tudom, hogy ő rendszeren ellátná tápanyaggal, és helye is lenne.

A diák válasza csak a döntését tartalmazza, részletes indoklást nem. VAGY: A diák indoklása nem a szövegen alapul.

- Nem, mert nem biztos, hogy szeretne állatot, és nem lehet tudni, milyen állatot szeretne.
- Vennék, mert jó ajándéknak tartom.

VAGY: Homályos, pontatlan vagy a témától eltérő válasz.

- Nem, mert a macska hangosan nyávog.

Példa értelmezés szintű feladatra

Ha egy barátod rosszul lesz, és kiderül, hogy gombát evett, mit csinálsz és miért?

A diák a gombákról szóló szöveg alapján leírja, hogy mit tenne, ha a gombamérgezés tüneteit észlelné barátján. A diák válaszában tartalmaznia kell, hogy VAGY kórházba vinné a beteget, VAGY szólna egy orvosnak VAGY egy felnőttnek.

- Azonnal kórházba viszem, mert halált okozhat a mérges gomba.
- Szólok egy orvosnak azonnal, mert meghalhat!

Helytelen vagy hiányos válasz.

- Kórházba viszem.
- Szólok egy felnőttnek.
- Hívok mentőt, mert a barátom.

VAGY: Homályos, pontatlan vagy a témától eltérő válasz.

- Kideritem, hogy milyen gombát evett.

A feladatok típusai

▶ A feladatok csoportosítása

▶ A válaszok meghatározottsága alapján: zárt és nyílt

▶ A válaszok megadása alapján: feleletválasztó és feleletalkotó

Példa többszörös választás feladatra

A feladat utasítása

Item Kérdés

4 Válaszolj az alábbi kérdésekre! Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

1. Mi ennek a szövegrészletnek a célja?

A) Leírni, hogy néznek ki a gombák.
B) Elmondani, hol lehet ezeket a gombákat megtalálni.
C) Leírni, milyen hatása lehet a mérgező gombáknak.
D) Bemutatni négy mérgező gombafajt.

} Alternatívák

Példa többszörös választás feladatra

Item Kérdés

4 Válaszolj az alábbi kérdésekre! Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

1. Mi ennek a szövegrészletnek a célja?

A) Leírni, hogy néznek ki a gombák.
B) Elmondani, hol lehet ezeket a gombákat megtalálni.
C) Leírni, milyen hatása lehet a mérgező gombáknak.
D) Bemutatni négy mérgező gombafajt.

} Elterelő válasz
} Disztraktor
⇒ Helyes válasz

Példa illesztés feladatra

5 Melyik szereplő előtt milyen alakban jelent meg Óz? Betűjelekkel válaszolj!

a) Oroszlán 	A) szép hölgy
b) Dorka 	B) fej
c) Madáríjesztő	C) szörny
d) Bádóg Favágó	D) tűz
	E) boszorkány

▶ A két halmaz elemszáma nem lehet azonos.

Példa szelektálás feladatra

6 A felsorolt szereplők közül húzd alá a kislány játékeit!

Póker Piskóta Sörény Lili Firifitty Kóla

▶ A feladat egy pontos.

A nyílt/feleletalkotó feladatok

- ▶ A nyílt/feleletalkotó feladatok
 - ▶ Feladatmegoldói tevékenységek
 - ▶ Kiegészítés
 - ▶ Teljes válasz
 - ▶ Válaszhosszúság
 - ▶ Rövid válasz
 - ▶ Hosszú válasz
 - ▶ Esszé-típusú válasz

2. A kérdőívek szerkesztése és használata

A kérdőívek alkalmazásának céljai

- ▶ Visszajelzés a könyvtár aktuális működéséről
- ▶ Visszajelzés a könyvtár fejlesztésével kapcsolatos igényekről
- ▶ Visszajelzés a kitűzött célok megvalósulásáról

A kérdőív készítésének és használatának folyamata

A probléma megjelenése, meghatározása

A kérdőíves vizsgálat céljainak meghatározása

A kérdőívben vizsgált területek meghatározása

Vizsgált kérdés > Fordítás > Feltett kérdés

Adatgyűjtés

Az adatok értelmezése, döntéshozatal

A kérdőív szerkezeti elemei

- ▶ Bevezetés
- ▶ Fő kérdések
- ▶ Demográfiai kérdések (pl. 8.)

A kérdések típusai

- ▶ A válasz meghatározottsága alapján:
Nyílt és zárt kérdések
- ▶ A kérdés irányultsága alapján:
Direkt és indirekt kérdések

▷

A nyílt végű kérdések

- ▶ Alkalmazása:
a kérdőív előkészítő szakaszában
az alanyt nem akarjuk döntési helyzetbe hozni
- ▶ Fajtái:

▶ Bevezető	▶ 1.
▶ Ismeretellenőrző	▶ 2.
▶ Konkretizáló	▶ 3.
▶ Indoklaskérő	▶ 4-5.
▶ Javaslatkérő	▶ 6-7.

▷

A zárt végű kérdések

- ▶ Alkalmazása:
az alanyt döntési helyzetbe hozzuk
- ▶ Fajtái:

▶ Eldöntendő kérdések	▶ 8.
▶ Feleletválasztó kérdések	▶ 9-10.
▶ Skálakérdések	▶ 14, 15.

▷

Adatelemzés

- ▶ Nyílt végű kérdések kódolása:
előre meghatározott vagy válaszmintázatok
alapján
- ▶ Zárt végű kérdések elemzése:
 - ▶ Eldöntendő és feleletválasztó kérdéseknél:
gyakorisági eloszlás alapján
 - ▶ Skálakérdéseknél: átlag, szórás

▷

Köszönöm a figyelmet!

Vígh Tibor
Vigh.Tibor@edpsy.u-szeged.hu

▷